

Projekteringsanvisning

Gestaltning och funktion

FÖR PROJEKTÖRER OCH ENTREPRENÖRER
UTGÅVA 13
24 NOVEMBER 2021
14 SIDOR

Läs detta först – viktig information

För att skapa bestående värden i SISAB:s fastigheter ska projekteringsanvisningarna alltid användas.

SISAB:s projekteringsanvisningar är till för att klarlägga de krav som bolaget ställer som komplement till myndighetskrav och branschregler vid om- och nybyggnation samt i förvaltning. PBL, BBR, AFS och AMA med RA m.m. gäller alltid.

Vilka delar av projekteringsanvisningarna som ska ingå beror av projektets anläggningsdelar och omfattning. Detta klargörs i tillämpliga delar i varje projekt av den på SISAB som har projektansvar, det vill säga projektansvarig eller förvaltare. Den som har ansvar för projektet är också ansvarig för att projekteringsanvisningarna följs.

Genom att använda SISAB:s projekteringsanvisningar bidrar man till att skapa värde för en långsiktig fastighetsförvaltning. För att tillsammans även kunna förbättra och utveckla projekteringsanvisningarna ska projekten leverera avsteg och synpunkter. Använd formuläret som finns på SISAB:s hemsida för avsteg och synpunkter.

Alla avsteg från projekteringsanvisningarna ska beslutas av SISAB:s projektansvarig i samråd med SISAB:s ansvarige för respektive anvisning.

SISAB arbetar med ständiga förbättringar ur ett hållbarhetsperspektiv för att minska miljöbelastningen och erbjuda stadens skolor och förskolor sunda lärmiljöer.

Miljö- och fuktkrav är inarbetade i respektive anvisning. Projekteringsanvisning Miljö och Projekteringsanvisning Fuktsäkerhet anger dessutom övergripande miljö- och fuktkrav. SISAB ställer särskilda krav på miljökontroll och dokumentation av produkter, vilket hanteras med hjälp av Byggvarubedömningen (BVB). Använd den manual som finns på SISAB:s hemsida.

Vid nyproduktion ska byggnaderna miljöcertifieras, i systemet Miljöbyggnad, nivå Silver. SISAB:s projekteringsanvisningar gäller parallellt med Miljöbyggnads krav. I de fall SISAB ställer högre eller andra krav än systemet Miljöbyggnad är det SISAB:s krav som gäller.

Projektavdelningen, enheten för Projektutveckling, är ansvarig för att SISAB:s projekteringsanvisningar utvärderas och uppdateras.

Innehåll

Läs detta först – viktig information	1
Inledning	1
Syfte	1
Att tänka på	2
Miljöbyggnad	3
SISAB och gestaltning	4
Faktorer som påverkar gestaltningen	4
Gestaltningssidéer	9
Gestaltningmöte	10
Angränsande anvisningsområden	12
Underlag för information till Antura	14

Inledning

Vi ser och tror på en utveckling där alla anställda på SISAB, såväl som externa samarbetspartners, arbetar utifrån SISAB:s gemensamma värdegrunder. Dessa är engagemang, affärsmässighet och ansvar. Vår ambition är vidare att de beslut vi fattar om förändringar av våra fastigheter ska utgå ifrån investeringarnas livstidskostnader.

SISAB har som ett komplement till dessa projekteringsanvisningar utarbetat Goda exempel. SISAB:s Goda exempel är en serie dokument som lyfter fram rekommenderade lösningar, rutiner och arbetssätt.

SISAB tillhandahåller skol- och förskolelokaler för Utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna, där de bedriver sina verksamheter. I arbetet med skolor utgår man från Utbildningsförvaltningens funktionsprogram. I de fall stadsdelarna har program för förskolor utgår man från det. SISAB jobbar för barnens bästa och följer barnkonventionen.

Syfte

Anvisningens syfte är att tydliggöra de frågor som är viktiga vid utformning av skolor och förskolor, vid ny- om- och tillbyggnad. Anvisningen riktar sig till arkitekter, landskapsarkitekter, projektledare och projektansvariga.

Varje projekt ska utveckla en för byggnaden unik gestaltningsidé utifrån de förutsättningar som ges på platsen, denna anvisning samt SISAB:s övriga anvisningar och miljöbyggnadskrav.

Gestaltning ska alltid vara väl genomtänkt och välplacerad. Strategiskt placerade tegeldetaljer och klocka som vetter mot en mindre torgplats och vältrafikerad gata ger karaktär i stadsbilden och en tydlig bild av skolan mitt i byn. Takfot ska utformas enligt bygganvisning. AIX Arkitekter.

Att tänka på

- Mycket av byggnadens förutsättningar sker redan i tidigt skede tex detaljplaneskedet, det är viktigt att ha med de stora övergripande frågorna redan då.
- Tydliggör en gestaltningsidé som projektörerna förhåller sig till genom hela projektet.
- Välj hållbara gestaltningslösningar.
- SISAB bygger inte bara hus och gårdar, vi bidrar till stadsbilden.
- Läs gestaltnings- och funktionsanvisningen ihop med berörda anvisningar och Goda exempel.
- Anvisningen ska alltid följas vid ny-, om- och tillbyggnad.
- Vid frågor och funderingar kontakta anvisningsansvarig.

Kontaktuppgifter

Namn: Anni Björkskog

E-post: anne-maj.bjorkskog@sisab.se

Telefon: 08-508 462 85

Miljöbyggnad

SISAB certifierar all nyproduktion enligt Sweden Green Building Council:s system Miljöbyggnad, totalbetyg SILVER. I vissa fall innebär Miljöbyggnads kriterier nya eller högre krav jämfört med SISAB:s anvisningar. T.ex. kan det ställas särskilda krav på beräkning och uppföljning. Kraven beror på vilken nivå (BRONS, SILVER, GULD) som valts för respektive indikator och vilken kriterieversion man arbetar med. Mer information om Miljöbyggnads kriterier och indikatorer finns på SGBC:s hemsida.

De indikatorer som denna anvisning främst berör är:

2. Solvärmelast
3. Energianvändning
5. Ljud
8. Fuktsäkerhet
10. Termiskt klimat sommar
11. Dagsljus

Betyg för respektive indikator framgår av SISAB:s betygsverktyg, som ingår i projekteringsanvisning Miljö. Se även SISAB:s Goda exempel *Miljöbyggnad 3.0 på SISAB*.

SISAB och gestaltning

Gestaltning är utformning av vår byggda miljö, exteriört med omgivande miljö och interiört.

För SISAB, Utbildningsförvaltningen och stadsdelarna är det viktigt att ett inifrån och ut perspektiv tillämpas när en ny förskola/skola planeras. Den interiöra och exteriöra gestaltningen ska komplettera varandra.

För fastighetsägaren SISAB är hållbarhet ett viktigt ledord. Därför ska arkitekturen vara tidlös och klassisk samtidigt som det är viktigt för stadsbilden att spegla och lämna spår av samtiden. Skolbyggnader är representativa byggnader och platser med delvis publik verksamhet och ska utformas därefter. Förskolorna har en mindre publik ställning i samhället och öppnar inte upp mot allmänheten annat än med en tillgänglig entré för besökare och personal.

Faktorer som påverkar gestaltningen

Nedanstående lista på faktorer som påverkar gestaltningen ska beaktas i varje projekt. Varje projekt är unikt och ska beaktas utifrån det, andra faktorer än dessa kan alltså förekomma.

Grundförutsättningar

Vilken typ av verksamhet som ska vara i lokalerna? Förskola, grundskola, särskola, gymnasium? Antal elever? Ny-, till- eller ombyggnad? Speciella krav från verksamheten? Speciella krav från staden eller detaljplanen? Platsspecifika krav?

Vilka förutsättningar ges utifrån detaljplanen, landskapet, läget och tomten? Vilka utrymmeskrävande funktioner, rumsliga såväl som tekniska samt krav för Miljöbyggnad behövs för att skapa en fungerande enhet?

Vid ombyggnad utreds befintliga förutsättningar tidigt för att veta vad som ska studeras extra, d.v.s. risk i projektet.

Personantal anges på A-handling:

Förskola allrum: en hel avdelning

Förskola små rum: en halv avdelning

Förskola torg: två avdelningar

Skola lärosal: en hel klass

Skola allrum: två hel klasser

Skola små rum: en halv klass

Detaljplan
Ny eller befintlig detaljplan? Ändamål, område för bebyggelse, begränsningar för byggnadens form (tillåten byggnadshöjd, prickmark, u-område mm), kulturmärkning, omgivande gator och vägar.
Tomtens förutsättningar
Topografi, tillräcklig yta för byggnad, tillräcklig friyta (antal kvm/barn-elev), tillräcklig tillgänglig friyta, rådande väderstreck, solförhållanden, klimat, vind, grundförhållanden, förorenad mark, trafik och logistik, entréförhållanden, teknisk infrastruktur, buller/bullerkarta, luftföroreningar och förekomst av partiklar.
Översiktlig inventering av bebyggelse i omgivningen
Ändamål, skala (storlek, byggnadshöjd), gestaltning (datering, takformer, material, kulörer, detaljer mm) och stadsbild.
Översiktlig inventering av omgivningen
Närhet till grönområden, park, torg, platser och service. Närhet till kommunikation. Vad är unikt för platsen/området?
Stockholm stad
Arkitekturpolicy, Översiktsplanen, Byggnadsordningen
Utbildningsförvaltningen och verksamheten
Tidplan, funktionsprogram, lokalprogram (antal barn/elever, organisation mm), pedagogisk inriktning, särskilda krav, åldersanpassning, särskilda behov (särskola, anpassad skola för funktionsnedsättning mm). Stödmaterial till funktionsprogrammet: "Hemvistens utformning", "Rumssamband och flöden", "Måldokument för skolgården"
Logistik och placering
Inlastning/varumottagning, angöring, hämta-och-lämna, HKP, omgivande trafik och gator och tomtstorlek styr placering av kök och idrott. Huvudentré, övriga entréer, cykelparkering,

Läs mera om trygga skolvägar i Stockholm stads "Plan för säkra och trygga skolvägar"

trygg skolväg, gångstråk, exteriöra trappor/ ramper, avstånd interiört i byggnaden.

Skolgård friyta, zoner och utformning

Maximera friytan, överblick, material, varierade ytskikt, grönytefaktor, dagvatten, sol respektive skugga, utomhusundervisning, samlingsplats, scen, reträttplats, växtlighet, allergener/växtval, trygga lekaktiviteter, tillgänglighet, belysning, trygghet, underhåll, plank och övriga inhägnader, snöröjning, markplacerade don in/uteluft.

Indelning av skol- och förskolegård i zoner.

Trygga zonen: solavskärmning/skugga, överblick/ankarplatser för personal, tillgänglighet.

Vidlyftiga zonen: lek, pedagogik, rörelse

Vilda zonen: spara befintlig vegetationen, uppvuxna träd som solskydd, integrera intilliggande parkmark/skog i skolgård med trygg passage.

Yta för cykelparkering och barnvagnar inräknas inte i friyta.

Byggnadsutformning

Enkel byggnadsutformning ska eftersträvas. Vinklar och vrår undviks. Väl sammanhållen byggnadsform minskar byggnadens omslutningsarea och bidrar till god energihushållning och ökar möjligheterna att åstadkomma en lufttät byggnad, en faktor som har stor betydelse för energihushållningen och Miljöbyggnadskraven.

Byggnadens och takets form

Sammanhållen byggnadsform, upplevelse på nära håll, upplevelse på avstånd, upplevelse ovanifrån, taklandskapet (d.v.s. huvar, solceller mm), antal våningar, kompletterande byggnader, skolans identitet och om byggnaden ska utmärka sig eller anpassas till omgivande bebyggelse.

Miljöbyggnad, solvärmelast, termiskt klimat sommar och dagsljus

Zoneringen av gården i tre zoner; trygg, vidlyftig och vild enligt Boverkets skrift "Gör plats för barn och unga".

SISAB:s krav på Miljöbyggnadscertifiering bidrar till en sund inomhusmiljö för våra barn. Arkitektur och gestaltning har betydelse för flertalet av indikatorerna och därför är det viktigt att i tidigt skede studera hur dessa aspekter kan bidra till att uppfylla Miljöbyggnads krav.

Byggnadsform, orientering av väderstreck, fönsterstorlek kontra solvärmelast, termiskt klimat sommar, dagsljus, solavskärmning, glas.

Redan i utredningsskedet är det av största vikt att samarbeta med byggnadsprogrammerare för att hantera motsatsförhållandet solvärmelast, termiskt klimat sommar och dagsljus.

Teknikutrymmen

Teknikutrymme i skola min 10 % av BTA. Teknikutrymme i förskola min 6 % av BTA. Fläktrum placeras i första hand på översta planet. Plats för schakt i byggnaden tillkommer till ovan. Bjälklagshöjd min 3500 mm (skola) resp. 3300 mm (förskola), gäller även fläktrumsplan. Djupa byggnader med centralt placerade schakt kan kräva högre bjälklagshöjd för att klara 2700 mm rumshöjd.

Frångänglighet

Säker utrymningsplats, avstånd, utrymning, tvåvägskommunikation, anvisning el, brand och tillgänglighet

Tillgänglighet och inkludering

Stadens skolor och förskolor ska erbjuda lokaler som är tillgängliga och inkluderande oavsett funktionsvariation.

Entréer, dörrmiljöer, höjdskillnader, hissar, ramper, skyltning, frångänglighet, kontraster, färgsättning, hörslingor, scen/gradänger, RWC, WC, omklädning, yttre förbindelser och naturliga ledstråk.

Väderskyddade tillgängliga förbindelsestråk mellan olika byggnader.

Akustik

Ljudnivåer, ljudmiljöer, akustiskt välplanerad rumslighet, materialval och detaljer, diskrumsbuller avskärmas från matsal, ljud från verksamhet, ljud från installationer, markbuller, luftbuller, ljud från trafik/inlastning kontra

Personantal FÖRSKOLA anges alltid på A-handling enl nedan:
Förskola allrum: hel avdelning
Förskola små rum: halv avdelning
Förskola torg: två avdelningar

Se även Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Se även Tillgänglighetsanvisning, Skyltanvisning och Anvisning transportsystem Hissar m.m.

<p>klassrumsplacering. Placering av skolbyggnad för att få en tyst skolgård.</p>
<p>Utanför skoltid</p>
<p>Skolbyggnader ska kunna hyras ut under kvällar och helger. Planlösningen ska medge in- och utpassering i valda delar kan ske utan att övrig skolbyggnad störs. Idrott, omklädning, matsal, samlingsal, bibliotek och specialsalar är exempel på rum som kan komma att hyras ut. Passersystem. HKP, tillgänglighet och frångänglighet ska beaktas särskilt.</p>
<p>Intryck och upplevelse</p>
<p>Volym, fasad och placering på tomt i förhållande till hur man närmar sig skola eller förskola påverkar hur man uppfattar byggnadskroppen. Fasadmateriell, tak, entréer och detaljer stärker eller försvagar ett intryck och ska väljas och utformas noggrant med beständighet och helhet i åtanke. Belysning, tekniska lösningar, materialval samt arkitektonisk utformning kan hjälpa till att minska skadegörelser. Byggnadsutformning och gård ska bidra till en trygg stadsmiljö för stadens medborgare.</p> <p>Undervisningsrum ska ha neutral färgsättning. Stödjande inslag som akustikpaneler ska bidra till en lugn miljö som stöder inläringen. Variation i rumsstorlekar och utformning enligt Funktionsprogrammet. Behovet av lugna harmoniska miljöer där både barn och vuxna kan känna sig avslappnade.</p>
<p>Social hållbarhet, trygghet och säkerhet</p>
<p>Skola och skolgård ska upplevas som trygg och säker för barn, personal och föräldrar. Integration, segregation, social hållbarhet, mobbing, jämlikhet, könsaspekter, mötesplatser, reträttplatser, ankarplatser, möjlighet till avskildhet, stress, rörelse, trygghet och andra aspekter av social hållbarhet.</p>
<p>Belysning</p>
<p>Armatyr och belysning skapar karaktär som komplement till allmän belysning. Kulör- och materialval påverkar behovet av ljus, både dagsljus och artificiellt.</p>
<p>Varsamhet</p>

För mera information om skolans utrymmen och hur de upplevs av elever och personal läs *lfous fokuserar: Skolmiljöer. Utvärdering och erfarenhetsåterföring i fysisk skolmiljö*

SISAB:s externa byggnadsantikvariska specialist kan kontaktas i projekt för enstaka frågor

Känsliga miljöer och kulturmärkta byggnader med kulturklassning ska omhändertas utifrån de krav som kulturklass och stadsmuseet ställer för att säkerställa varsamhet samt inte riskera förvanskning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljö produktion. Arbetsmiljö skola. Arbetsmiljö förskola. Dagsljus, utblick, tillfällig eller stadigvarande vistelse, arbetsrum, personalrum, vilrum, personalentréer, omklädning dam och herr.

1 % konst

Arkitektens och landskapsarkitektens gestaltningsidéer ska delges Stockholm Konst som underlag till konstnärerna för att få fram bästa möjliga konstverk för fastigheten.

I tidiga skeden kan SISAB:s externa byggnadsantikvariska specialist kontaktas för enklare vägledning

I genomförandeskedet kommer 1 % konsten in i projektet. Kontakten med Stockholm konst och arbetet med den konstnärliga gestaltningen ska påbörjas så tidigt som möjligt då konstverk kan komma att integreras i byggnaden både konstruktionsmässigt och tekniskt. Samtliga konstverk ska vara barnsäkra. Ju tidigare konsten kommer med i processen, desto större blir samordningsmöjligheterna. Stockholm konst leder och ansvarar för konstprocessen, från startmöte till färdigt konstverk

Gestaltningsidéer

Inför nybyggnation och större ombyggnad ska en gestaltningsidé identifieras, formuleras och utvecklas i respektive skede. Detta gäller även vid ombyggnad av större rumsfunktioner som t.ex. matsal, gymnastiksal eller entréhall, då ska gestaltningsidé tas fram för att få en karaktär till rummet samt få möjlighet att kombinera gestaltning med funktioner såsom trygghet, akustik och tillgänglighet etc.

Gestaltningsidén ska vara den bärande idén, den röda tråden, genom hela projektet och är det som garanterar att slutprodukten håller hög arkitektonisk kvalitet. Hela projektgruppen ska förhålla sig till gestaltningsidén genom hela projekteringen och produktion.

Arkitekt och landskapsarkitekt ansvarar för att ta fram varsin gestaltningsidé, detta ska göras i varje skede. Omfattningen avgörs från projekt till projekt då många faktorer spelar in. Arkitekt och energisamordnare ska samarbeta i tidigt skede då husform, fönsterplacering och storlek har stor betydelse för energiberäkningen. Gestaltningsidéerna ska vara tydliga i projektet så de kan avläsas och om krav har formulerats så ska dessa kunna verifieras i handlingarna. Se även Bilaga 1 för information och innehåll till Antura.

Gestaltningmöte

I varje projektskede ska arkitekt och landskapsarkitekt kalla till ett gemensamt samråd, gestaltningmöte, med anvisningsansvarig, projektledare och projektansvarig. Projektledare för anteckningar som sedan distribueras till mötesdeltagarna. Tidsåtgång för mötet 1-2 h.

Om gestaltningmöten inte hålls ska projektet söka avsteg för detta.

Dagordning gestaltningmöte

- Anvisningsansvarig berättar kort om bakgrund och nytta med gestaltningsidé.
- Projektledare berättar kort om projektets bakgrund, skede, verksamhet och speciella utmaningar.
- Arkitekten berättar om byggnadens bakgrund, skede, verksamhet och speciella utmaningar.
- Landskapsarkitekten berättar om tomtens förutsättningar, skede, verksamhet och speciella utmaningar.

Mötet sker i samtalsform och är inte en presentation. Materialet som finns framtaget behöver inte vara färdigt men det ska förses med **projektnamn, ev slogan/logo, projektskede och datum**. Material- och kulörprover som finns framtagna ska visas upp.

Materialet som redovisar gestaltningsidé är ett arbetsredskap för projektledare, projektansvarig och kommunikationsavdelningen att använda sig av i kommunikationen med verksamhet, styrgrupp, myndigheter och media. Det ska alltid finnas dokument med gestaltningsidé för respektive projektskede i Antura för användning.

Gestaltningsidé anpassad till SISAB:s projektskeden

Gestaltningsidén ska vara genomarbetad, trovärdig och användbar och ska ständigt utvecklas i takt med att projektet utvecklas. Gestaltningsidén utvecklas under projektets gång, och ska finnas lättillgängligt i egna mappar i Antura i Utrednings-, Förslagshandlings- och Projekteringskede. Gestaltningsidén ska överensstämja med SISAB:s projekteringsanvisningar, Miljöbyggnad eller Utbildningsförvaltningens Funktionsprogram.

Utredning

I utredningsskedet tas övergripande beslut. Byggnadens form och placering ska överensstämja och komplettera de krav som ställs på akustik, solvärmelast, termiskt klimat sommar och dagsljus i

I förstudieskedet krävs inget gestaltningmöte då det skedet syftar till att utreda möjligheter och förutsättningar. Fastighetsavdelningen och Fastighetsutveckling ansvarar för förstudien.

Om det finns speciella anledningar ska även övriga konsulter kallas till gestaltningmöte, tex energisamordnare, antikvarie och akustiker.

Exempel i utredning:
Bilder
Referenser
Schematiska skisser
Analytiska diagram

Miljöbyggnad. Tekniska lösningar som påverkar gestaltningen ska utredas. Gestaltningssidén ska säkra kvalitet och funktion då det är för tidigt att i det här skedet gå in på detaljer och material.

Den *färdiga* gestaltningssidén för utredningsskedet ska komprimeras till 2-6 sidor och finnas i Antura.

Förslagshandling

I förslagshandlingsskede ska gestaltningssidén kompletteras med information om fasadmateriell, formspråk, konstruktion, detaljer etc. Gestaltningssidén ska stämmas av gentemot ”Checklista gestaltning” så att väsentliga områden och punkter tas med i utredningen och blir en del av gestaltningssidén.

Exempel i förslagshandling:
Utveckla gestaltningssidé med förslag på tekniska lösningar.
Invändig gestaltning

Den interiöra gestaltningssidén ska påbörjas i detta skede. Gestaltningssidén ska delges verksamhetens inredningsarkitekt som då kan komplettera både gestaltning och funktion vid val av lös inredning och andra verksamhetsåtgärder.

För att säkerställa att funktion och gestaltning kompletterar varandra ska projektet konsultera nödvändiga konsultgrupper i detta skede.

Förslagshandlingarna är underlag till Utbf genomförandebeslut. Senast efter genomförandebeslut ska underlag enligt Bilaga 1 in i Antura

Den *färdiga* gestaltningssidén för förslagshandlingsskedet ska komprimeras till 4-8 sidor och finnas i Antura.

Projektering Bygghandling

Under projektering för bygghandling ska arkitekt och landskapsarkitekt vidareutveckla och förädla gestaltningssidén. Lösningar ska förhålla sig till den röda tråden men anpassas till projektet. Gestaltningssidé ska presenteras för utvalda konstnärer och Stockholm Konst.

Exempel i bygghandling:
Justering av gestaltningssidé
Kommunicera gestaltningssidé med Stockholm Konst.

Den *färdiga* gestaltningssidén för projekteringsskedet ska komprimeras till 2-6 sidor och finnas i Antura.

Husets bok

När bygghandlingen är klar ska arkitekt och landskapsarkitekt ställa samman det färdiga materialet från respektive skede i Antura. Materialet kompletteras med ett försättsblad och innehållsförteckning. Det sammanställda materialet utgör **Husets bok** och ska in i 17. Slutdokumentation under 01. Bygg och 04. Gestaltning och Husets bok. Husets bok skickas till verksamheten som kan använda den i sin undervisning och pedagogik och därmed sprida kunskap och stolthet över den byggnad man spenderar tid i.

I fastigheter med framtagna Vård- och underhållsprogram bifogas Husets Bok till vårdprogrammet.

Utredning + Förslagshandling + Projektering =

Husets Bok

Husets Bok är ett värdefullt kommunikationsverktyg, för projektet, SISAB och verksamheten, under hela projektprocessen samt under byggtiden i kontakter med verksamhet, styrgrupp, grannar, myndigheter och media.

Produktion

Vid byggstart och varje större etapp ska gestaltningsidé presenteras till entreprenör. Arkitekt och landskapsarkitekt ska följa upp att gestaltningsidén förstås och eventuella förändringar ska anpassas till iden.

Bygglov

På Stockholms stads hemsida finns en förteckning för handlingar som ska ingå i en bygglovsansökan för skolor och förskolor. Innan bygglovsansökan skickas in ska projektet se till att samtliga handlingar är bifogade till bygglovet.

Angränsande anvisningsområden

Angränsande anvisningsområden som direkt påverkas eller påverkar byggnadens utformning.

Akustik
Byggnadens utformning och placering av rum har stor betydelse för akustiken, det är därför viktigt att se över ljudlogistik redan i ett tidigt skede med hjälp av en akustiker.
Brandkydd
Brandkonsulten kontaktas för dimensionering och placering av säker utrymningsplats och övriga frångänglighetsfrågor.
Byggnadssimulering
Energisamordnare ska vara med från start för att hamna rätt i tidigt skede
Bygg

Konstruktören ska kontaktas för stomme och fasadlösningar
Glaskanvisning
Glas påverkar många olika aspekter i byggnaden. Se anvisning för hur glas ska utformas och användas i SISAB:s projekt.
Informationsleverans
Se anvisning för korrekta rumsnamn
Miljö
För projekt som ska Miljöbyggnadscertifieras framgår indikatorbetyg i projekteringsanvisning Miljö. Utformningen av byggnaden behöver samordnas så att dessa betyg kan följas. För att särskilja på rum med stadigvarande respektive tillfällig vistelse se Goda exempel Miljöbyggnad 3.0 Rumsanvändning.
Solceller
Arkitekt, elkonsult och brandkonsulten tittar i projekten på vilka tak som är lämpliga för solceller och hur alla installationer ska samordnas. Frågan behöver komma upp redan i detaljplan där takets utformning bestäms.
Tillgänglighet
HKP ska alltid ordnas till publika delar i skolan s.s. expedition och idrottssal
Transportsystem
Hisstoppar som bryter genom yttertaket kommer att påverka taklandskapet och är bygglovspliktig.

Underlag för information till Antura

SISAB,s samtliga byggnationer över 10 milj kommer att presenteras på SISAB,s hemsida med en illustration, text och dokument. Underlaget för hemsidan hämtas från Antura. Arkitekten ska leverera illustration och tillhörande text om projektgestaltning enligt nedan.

Skolfastigheter i Stockholm AB

Illustration på Västertorpsskolan, Cedervall Arkitekter 2017-04-02

Västertorpsskolan, Tillgänglighet etapp 1, Störtloppsvägen 2a,2b,2c,4,6 - Publik projektsida

Projektfakta

Projektnamn	Västertorpsskolan, Tillgänglighet etapp 1, Störtloppsvägen 2a,2b,2c,4,6
- Stadsdel	Hägersten-Liljeholmen
Aktuellt skede	3 Förslag (Planera)
Antal elever tillkommande	340
Antal elever bas	500
Populärnamn	Västertorpsskolan

Projektinformation

Beskrivning SISAB har fått i uppdrag av Utbildningsförvaltningen att utreda hur man ska kunna bygga ut Västertorpsskolan till en fyrparallellig F-6 skola. Utredningen har kommit fram till att en tillbyggnad kan placeras bredvid den befintliga parkeringen bakom skolan.

Projektgestaltning Skogsläntan är inspirationen till gestaltningen av denna tillbyggnad som ligger i anslutning till en naturslänt. Fasaderna finner motiv ur naturslänten och dess skogsparti genom att fånga upp dess gröntoner. Grönskimrande keramiska plattor på fasaden och en organisk fönstersättning ger speglingar av omgivningen. Fönster över hörn ger många utblickar och låter omgivning och natur visuellt komma in i byggnaden och återspeglas i utformning av interiören.

Aktuellt

Informationsmöte 2017-04-03
Den tredje april hade vi ett informationsmöte på Västertorpsskolan. Läs presentationen från mötet i dokumentet nedan.

Projektdokument

- Informationsmöte 2017-04-03 Projektinformation.pdf
- Modellbild.JPG
- Agenda Informationsmöte 20170403.docx
- Informationsbrev 20170324.docx
- informationsmote-2017-04-03-arkitektens-forslag.pdf

Levereras alltid:

Illustration (nybyggnad) på hur byggnaden kan komma att se ut eller foto (ombyggnad). 800 pixlar bred, 400 pixlar hög, filformat JPEG, max 30 MB. I bildens underkant, svart text på vit platta, typsnitt Corbel: "Illustration: xxx-skolan, arkitektbyråns namn, datum".

Levereras alltid:

Beskrivande text om gestaltningsidéen för det aktuella projektet. Max 500 tecken inkl. blankslag.

För kännedom:

Under rubriken Projektdokument finns utrymme för fler illustrationer, kartor etc. i pdf-format. Levereras vid begäran.